

EVEN SWAPS

Kvantitativni menadžment

Varaždin, 2013.

EVEN SWAPS

Sadržaj današnjeg predavanja:

- 1. Uvod - Proact pristup odlučivanju*
- 2. Even Swaps metoda*
- 3. Primjer*
- 4. Zaključak*

1. UVOD

- Što je PrOACT pristup? bit PrOACT-a je raščlanjivanje procesa odlučivanja (odluke) na elemente
- elementi PrOACT-a:
  - **P**roblem
  - **O**bjectives
  - **A**lternatives
  - **C**onsequences
  - **T**radeoffs
  - **U**ncertainty
  - **R**isk tolerance
  - **L**inked decisions
  - Problem
  - Ciljevi
  - Alternative
  - Posljedice
  - Zamjene
  - Nesigurnost
  - Tolerancija rizika
  - Povezane odluke

2. Even Swaps (zamjene)

- Atribut ili kriterij je izabrana karakteristika, kvalitativna ili kvantitativna, po kojoj se alternative međusobno razlikuju
- Alternativa ili mogućnost predstavlja moguće rješenje problema koje je opisano preko skupa atributa
- even swap je prikazivanje jednog atributa u terminima vrijednosti drugog
- **Matrica vrijednosti** – matrični prikaz atributa i alternativa
- **Irelevantan atribut** je onaj atribut na kojem sve alternative poprimaju jednaku vrijednost

2. Even Swaps (zamjene)

- Ako je jedna alternativa x bolja od druge alternative y , na nekom skupu atributa i nije lošija od druge alternative na svim atributima tada alternativa x dominira nad y ili drugim riječima **y je dominirana alternativa od strane alternative x**
- **Praktički dominirane alternative** su alternative koje su u samo jednom ili manjem broju atributa malo bolje od druge alternative, no jasno je da ta druga alternativa nadvisuje prvu po ostalim atributima
- **Cilj even swap** metode je pronaći dominirane alternative, irelevantne attribute i praktički dominirane alternative te ih eliminirati

2.2. Eliminiranje alternativa - Metoda dominacije

- ako je alternativa A bolja od alternative B po nekim ciljevima (atributima) i nije gora od B po preostalim ciljevima – tada B može biti eliminirana
- veći broj strategija (alternativa) smanjuje se na minimalan, ukoliko je to moguće.
- Postoji i pojam *praktične dominacije*

2.2. Eliminiranje alternativa - Metoda dominacije

	A	B	C	D	E
Troškovi			400	200	350
Vrijeme			Oblačno	Sunčano	Kiša
Trajanje putovanja			2 sata	2 sata	1 sat

Eliminacija alternative C

Praktična dominacija D u odnosu na E

2.5. Zamjene (swaps)

	Fransizing	Neprihvaćanje fransizinga
Profit	10	25
Tržišni udio %	26	21

Tvrka A koja se bavi proizvodnjom bezalkoholnih pića ima nekoliko zainteresiranih kompanija koje žele kupiti njenu franžišu za punjenje i prodavanje pića.

2.5. Zamjene (swaps)

	Fransizing	Neprihvaćanje fransizinga
Profit	10	25
Tržišni udio %	26	21

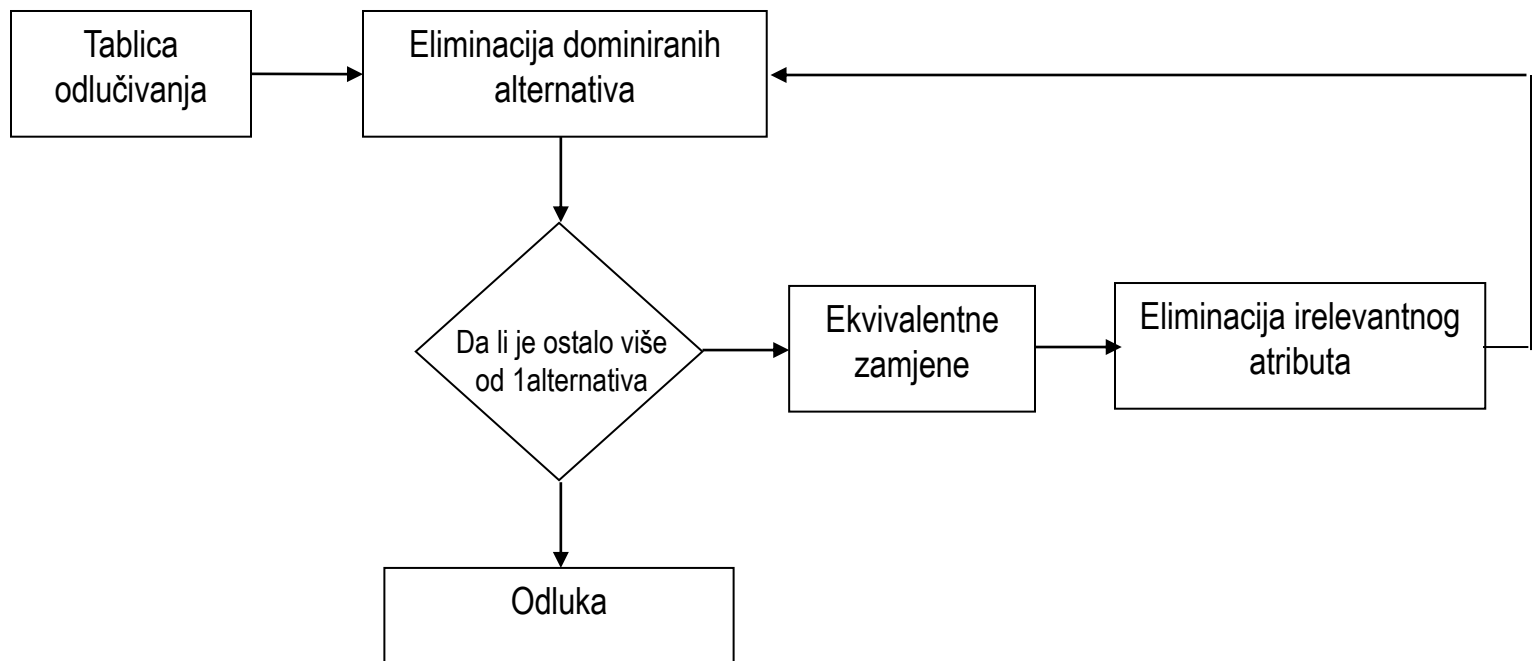
- Davanje franšize će smanjiti trenutni godišnji profit od 20 milijuna dolara zbog početnih troškova, ali će zato povećati postojeći tržišni udio s 20% na 26%. Odbijanje franšizinga će povećati postojeći profit za 5 milijuna, ali će tržišni udio porasti za samo 1%.
- Postavlja se pitanje da li povećanje profita od 15% (kod odbijanje franšizinga) **vrijedi više** nego dodatnih 5% na tržištu? Ili je vrijedi obratno?

2.5. Zamjene (swaps)

	Fransizing	Neprihvaćanje fransizinga	
Profit	10	~~25~~	10
Tržišni udio %	26	~~21~~	24

U tabeli smanjujemo profit druge alternative za 15 milijuna istodobno povećavajući tržišni udio za 3%. Preoblikovane posljedice su po vrijednosti jednake originalnim posljedicama.

2.6. EvenSwap detaljno

3. Primjer 1.

- Zaposlenik traži posao sa sljedećim karakteristikama:
  - poziciju koja je adekvatno plaćena
  - beneficije i duži godišnji odmor
  - određeni stupanj motivacije i zadovoljstva radom
  - stjecanje iskustva
  - fleksibilnost
- **U našim primjerima i zadacima nećemo koristiti praktičnu dominaciju!**
- **koristit ćemo potpunu dominaciju (neka alternativa postiče iste vrijednosti po atributima, a barem u jednom bolju vrijednost)**

3. Primjer 1.

- Kriteriji i njihove skale:

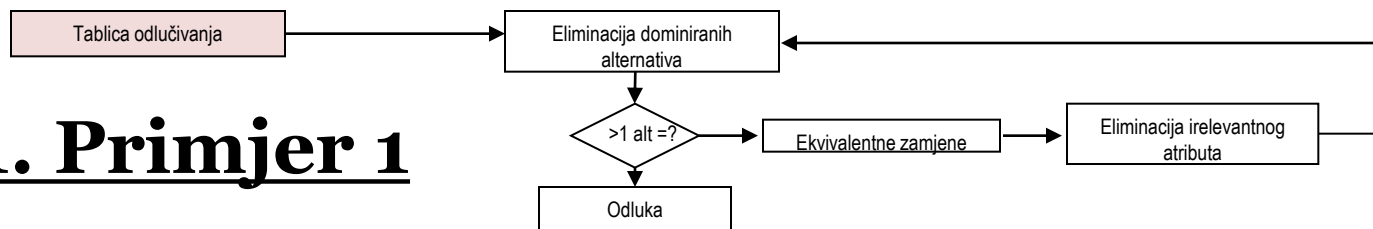
- plaća [1800, 1900, ... 3000, ...] (100 kn)
- fleksibilnost [0, 1, 2, 3, 4, 5]
- broj vještina [0, 1, 2, 3, 4, 5]
- GO [8, 9, 10, ..., 14, 15, 18] (1 dan)
- beneficije [1, 2, 3, 4]
- zadovoljstvo [1, 2, 3, 4, 5]

*fleksibilnost: 0- nema je, 1- niska, 2- zadovoljavajuća, 3- umjerena, 4- visoka, 5- max

*beneficije: 1- mirovinsko; 2- 1+zdravstveno, 3- 2+prijevoz, 4- 3+ stimulacija

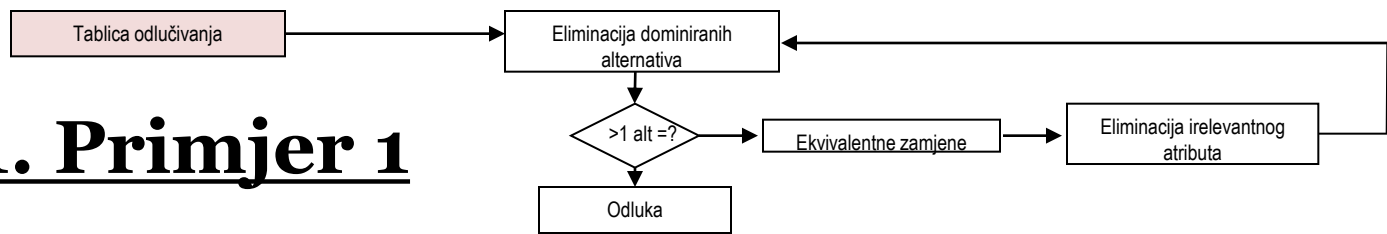
*zadovoljstvo: prema Likertu (1- nema ga... 5- potpuno zadovoljstvo)

3.1. Primjer 1

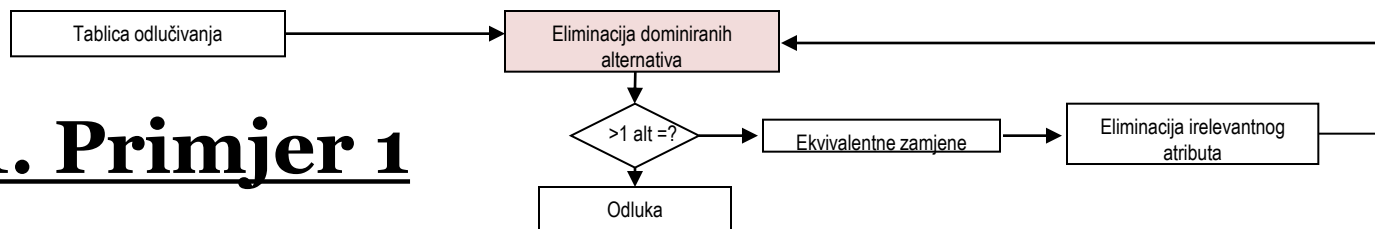
Ciljevi/kriteriji	Alternative				
	A	B	C	D	E
Plaća	2000	2400	1800	1900	2200
Fleksibilnost	Umjerena	Niska	Visoka	Umjerena	Nema je
Vještine koje će steći	Računalne	Kadrovski menadž., računalne	Računalne, organizacijske	Organizacijske	Multitasking
Godišnji odmor	14	12	10	15	13
Beneficije	Zdravst., Mirovin.,	Mirovinsko	Mirovinsko	Zdravst. Mirovin.	Mirovinsko
Zadovoljstvo	Visoko	Dobro	Dobro	max	Nema ga

3.1. Primjer 1

	Alternative				
Ciljevi/kriteriji	A	B	C	D	E
Plaća	2000	2400	1800	1900	2200
Fleksibilnost	3	1	4	3	0
Vještine koje će steći	1	2	2	1	1
Godišnji odmor	14	12	10	15	13
Beneficije	2	1	1	2	1
Zadovoljstvo	4	3	3	5	1

3.1. Primjer 1

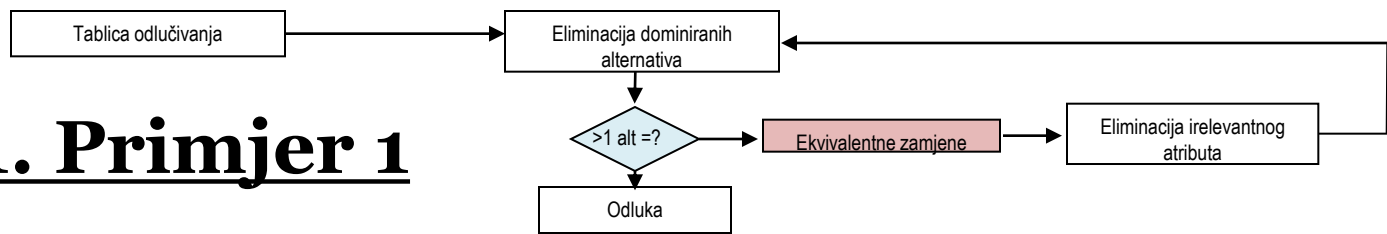

Ciljevi/kriteriji	Alternative				
	A	B	C	D	E
Plaća	2000	2400	1800	1900	2200
Fleksibilnost	3	1	4	3	0
Vještine koje će steći	1	2	2	1	1
Godišnji odmor	14	12	10	15	13
Beneficije	2	1	1	2	1
Zadovoljstvo	4	3	3	5	1

Ne možemo primijeniti pravilo potpune dominacije!

3.1. Primjer 1

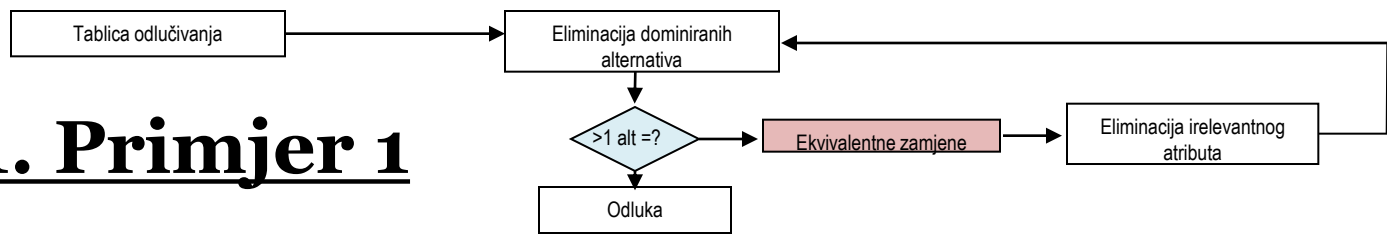

Ciljevi/kriteriji	Alternative				
	A	B	C	D	E
Plaća	2000	2400	1800	1900	2200
Fleksibilnost	3	1	4	3	0
Vještine koje će steći	1	2	2	1	1
Godišnji odmor	14	12	10	15	13
Beneficije	2	1	1	2	1
Zadovoljstvo	4	3	3	5	1

Matrica zamjena -> drugačija za svakog donositelja odluke!

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

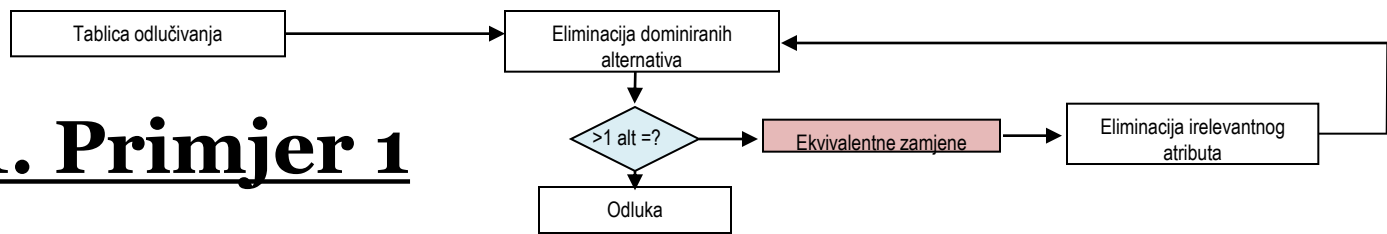

Ciljevi/kriteriji	Alternative				
	A	B	C	D	E
Plaća	2000	2400	1800	1900	2200
Fleksibilnost	3	1	4	3	0
Vještine koje će steći	1	2	2	1	1
Godišnji odmor	14	12	10	15	13
Beneficije	2	1	1	2	1
Zadovoljstvo	4	3	3	5	1

CILJ: STVORITI IRELEVANTNI ATRIBUT!

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

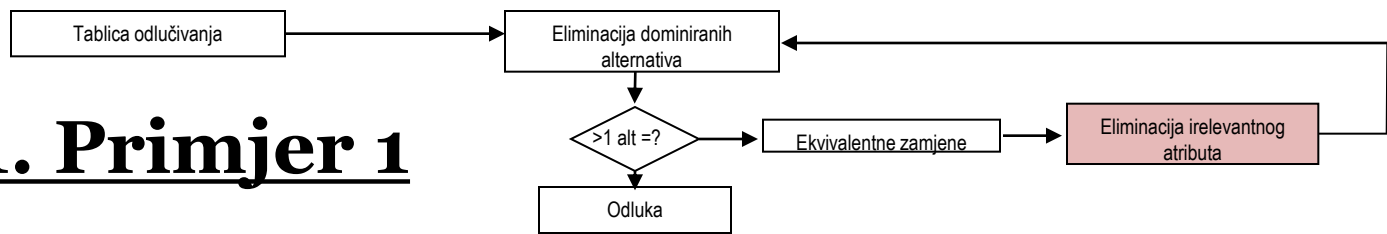
Ciljevi/kriteriji	Alternative				
	A	B	C	D	E
Plaća	2000	2400 2000	1800 2000	1900 2000	2200 2000
Fleksibilnost	3	1	4	3	0
Vještine koje će steći	1	2	2	1	1
Godišnji odmor	14	12 16	10 8	15 14	13 15
Beneficije	2	1	1	2	1
Zadovoljstvo	4	3	3	5	1

CILJ:

STVORITI IRELEVANTNI ATRIBUT! -> npr. plaća i izabrati atribut korekcije (GO)

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

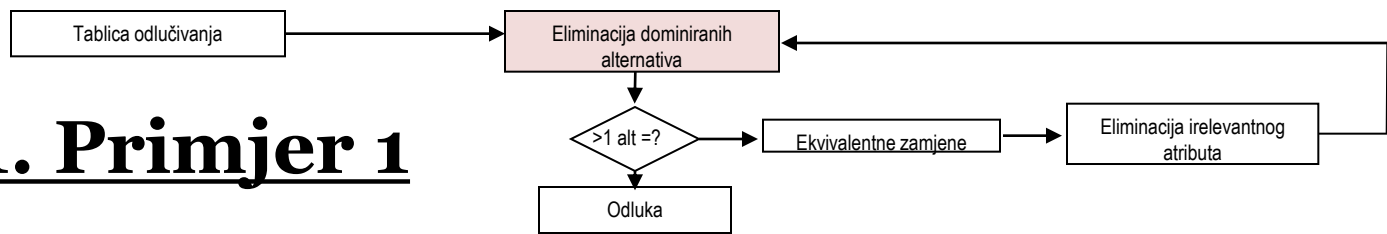
Ciljevi/kriteriji	Alternative				
	A	B	C	D	E
~~Plaća~~	~~2000~~	~~2000~~	~~2000~~	~~2000~~	~~2000~~
Fleksibilnost	3	1	4	3	0
Vještine koje će steći	1	2	2	1	1
Godišnji odmor	14	16	8	14	15
Beneficije	2	1	1	2	1
Zadovoljstvo	4	3	3	5	1

CILJ:

STVORITI IRELEVANTNI ATRIBUT! -> npr. plaća i izabrati atribut korekcije (GO)

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

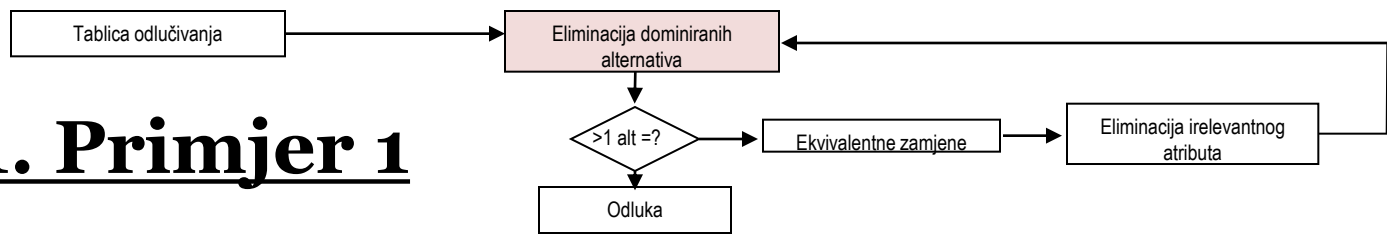

Ciljevi/kriteriji	Alternative				
	A	B	C	D	E
Fleksibilnost	3	1	4	3	0
Vještine koje će steći	1	2	2	1	1
Godišnji odmor	14	16	8	14	15
Beneficije	2	1	1	2	1
Zadovoljstvo	4	3	3	5	1

Potpuna dominacija:
•eliminacija E od B

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

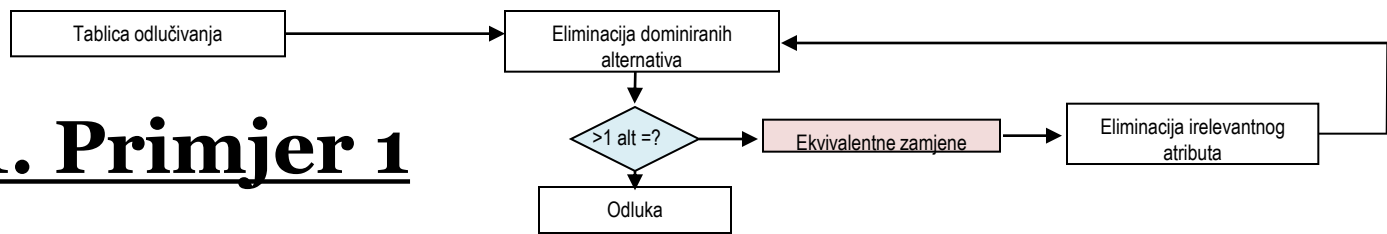

Alternative				
Ciljevi/kriteriji	A	B	C	D
Fleksibilnost	3	1	4	3
Vještine koje će steći	1	2	2	1
Godišnji odmor	14	16	8	14
Beneficije	2	1	1	2
Zadovoljstvo	4	3	3	5

Potpuna dominacija:
•eliminacija E od B

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

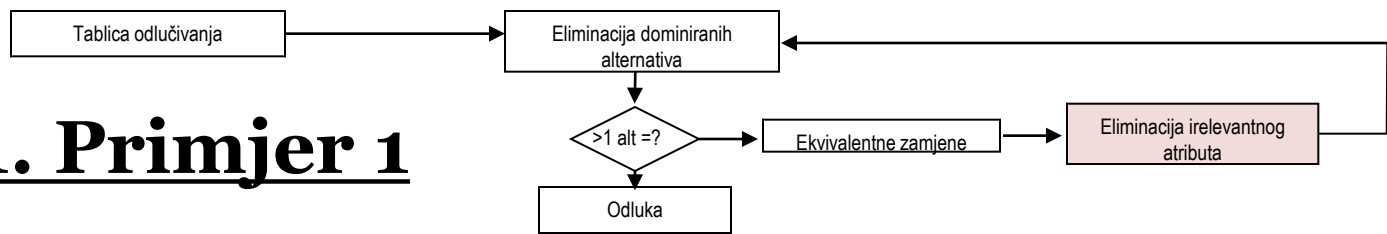

Alternative				
Ciljevi/kriteriji	A	B	C	D
Fleksibilnost	3	1	4	3
Vještine koje će steći	1	2	2	1
Godišnji odmor	14	16	8	14
Beneficije	2	1	1	2
Zadovoljstvo	4	3	3	5

Irelevantni – vještine (1)
korekcijski - zadovoljstvo

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

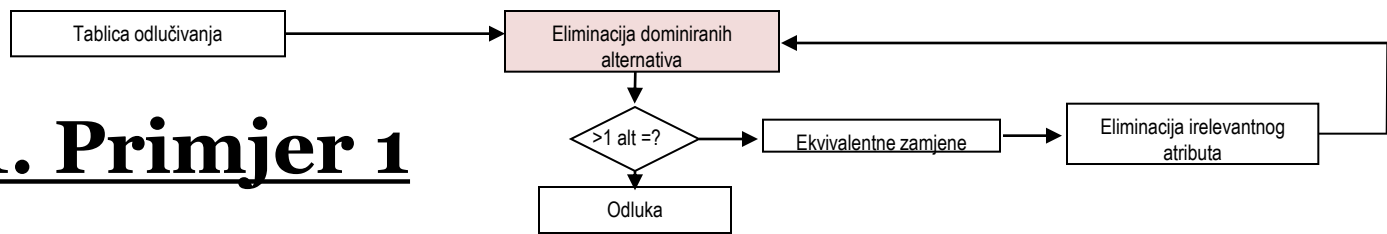
Alternative				
Ciljevi/kriteriji	A	B	C	D
Fleksibilnost	3	1	4	3
Vještine koje će steći	1	1	1	1
Godišnji odmor	14	16	8	14
Beneficije	2	1	1	2
Zadovoljstvo	4	4	4	5

Irelevantni – vještine (1) korekcijski - zadovoljstvo

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

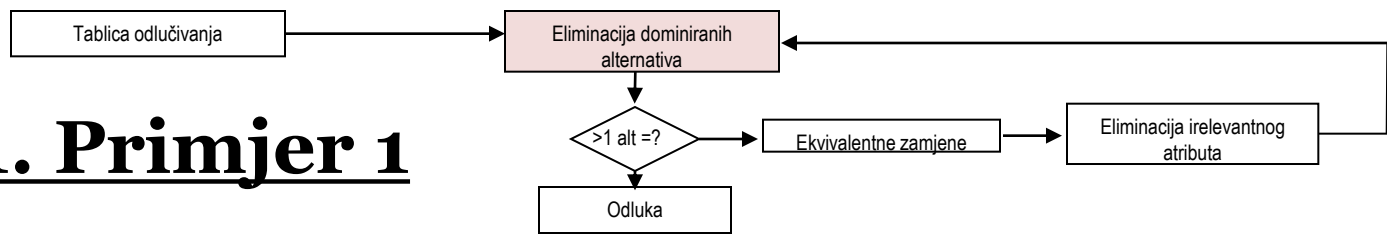

Alternative				
Ciljevi/kriteriji	A	B	C	D
Fleksibilnost	3	1	4	3
Godišnji odmor	14	16	8	14
Beneficije	2	1	1	2
Zadovoljstvo	4	4	4	5

PRAVILO DOMINACIJE •eliminiramo A (od D)

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

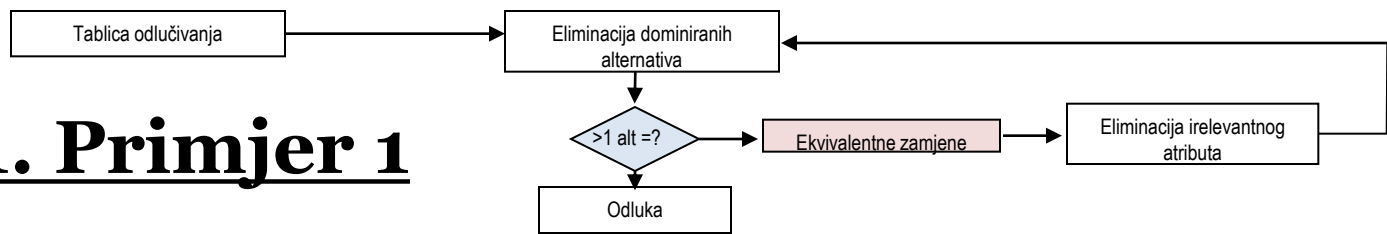
3.1. Primjer 1

Alternative			
Ciljevi/kriteriji	B	C	D
Fleksibilnost	1	4	3
Godišnji odmor	16	8	14
Beneficije	1	1	2
Zadovoljstvo	4	3	5

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

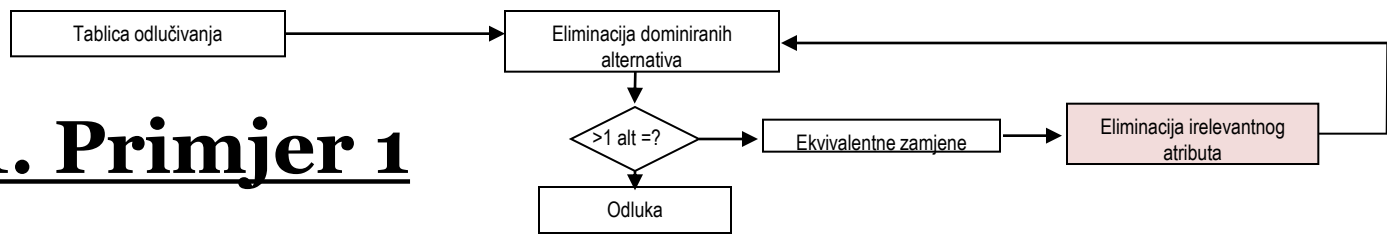

Alternative			
Ciljevi/kriteriji	B	C	D
Fleksibilnost	1	4	3
Godišnji odmor	16	8	14 15
Beneficije	1	1	2
Zadovoljstvo	4	4	5 4

Irelevantni – zadovoljstvo (4)
korekcijski - GO

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

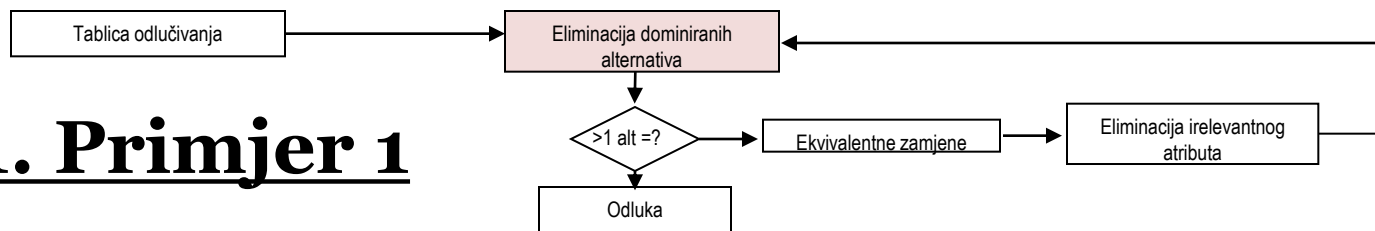

Ciljevi/kriteriji	Alternative		
	B	C	D
Fleksibilnost	1	4	3
Godišnji odmor	16	8	15
Beneficije	1	1	2
Zadovoljstvo	1	1	1

Irelevantni – zadovoljstvo (3)
korekcijski - GO

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

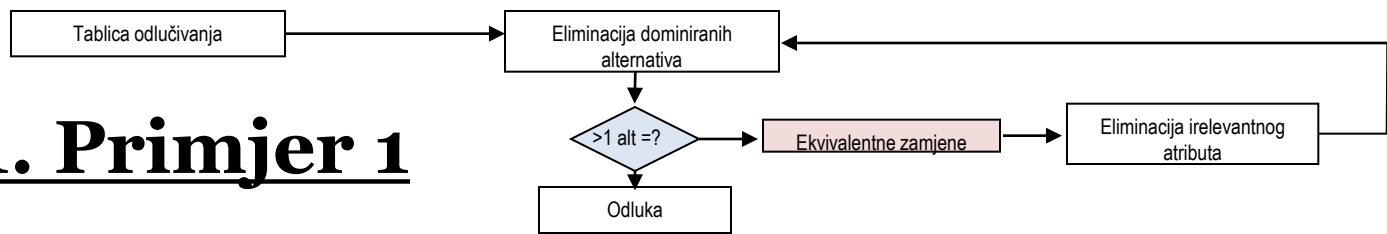

Alternative			
Ciljevi/kriteriji	B	C	D
Fleksibilnost	1	4	3
Godišnji odmor	16	8	15
Beneficije	1	1	2

Ne možemo primijeniti pravilo dominacije.

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	2	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	50	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

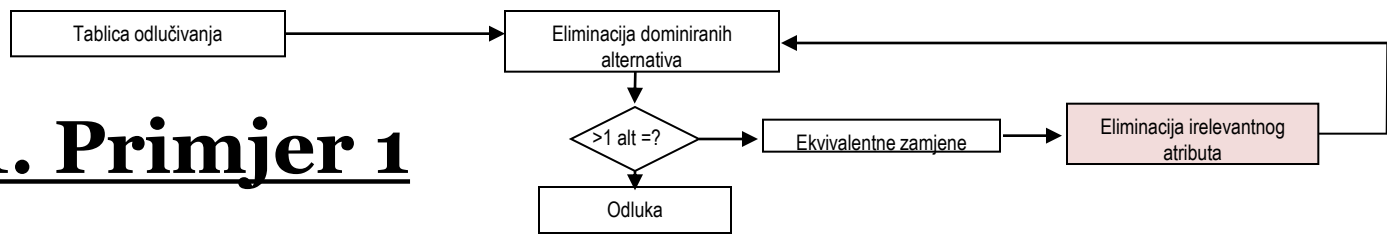

Ciljevi/kriteriji	Alternative		
	B	C	D
Fleksibilnost	1	4	3 4
Godišnji odmor	16	8	15
Beneficije	1	1	2 1

Irelevantni atribut – Beneficije (1)
Korektivni atribut - Fleksibilnost

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

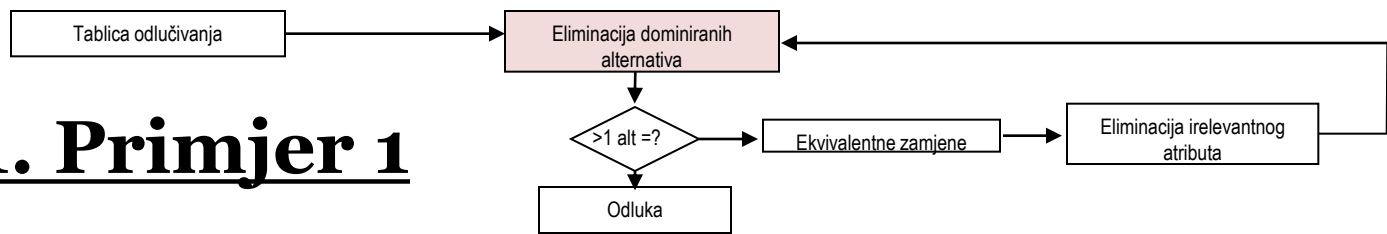

Ciljevi/kriteriji	Alternative		
	B	C	D
Fleksibilnost	1	4	4
Godišnji odmor	16	8	15
Beneficije	1	1	1

Irelevantni atribut – Beneficije (1)
Korektivni atribut - Fleksibilnost

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

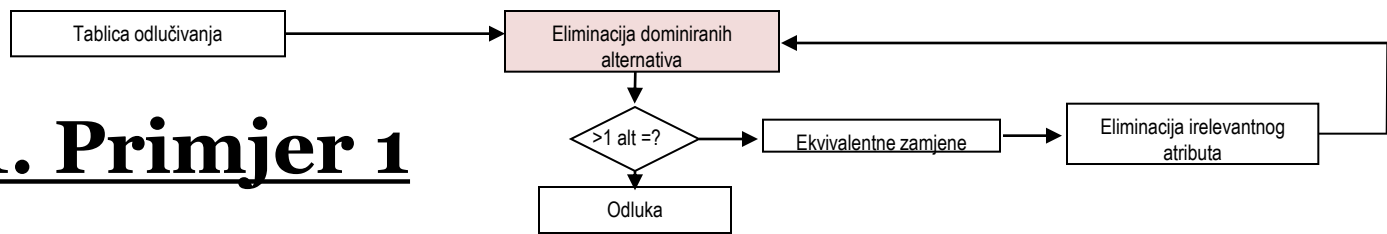
Alternative			
Ciljevi/kriteriji	B	C	D
Fleksibilnost	1	4	4
Godišnji odmor	16	8	15

Potpuna dominacija
•eliminacija C (od D)

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

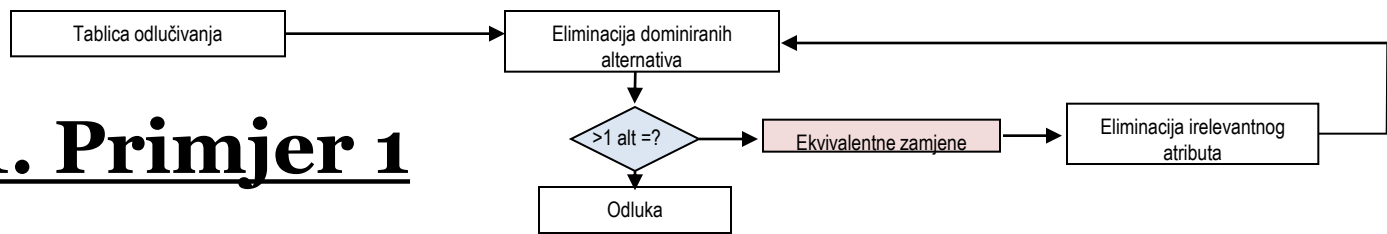

Alternative		
Ciljevi/kriteriji	B	D
Fleksibilnost	1	4
Godišnji odmor	16	15

Potpuna dominacija
•eliminacija C (od D)

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

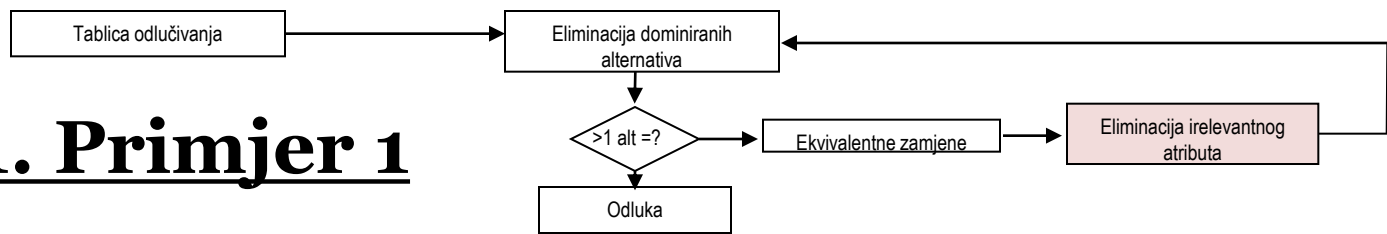

Alternative		
Ciljevi/kriteriji	B	D
Fleksibilnost	1	4 3
Godišnji odmor	16	15 16

irelevantni atribut – GO (16)
korekcijski - fleksibilnost

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

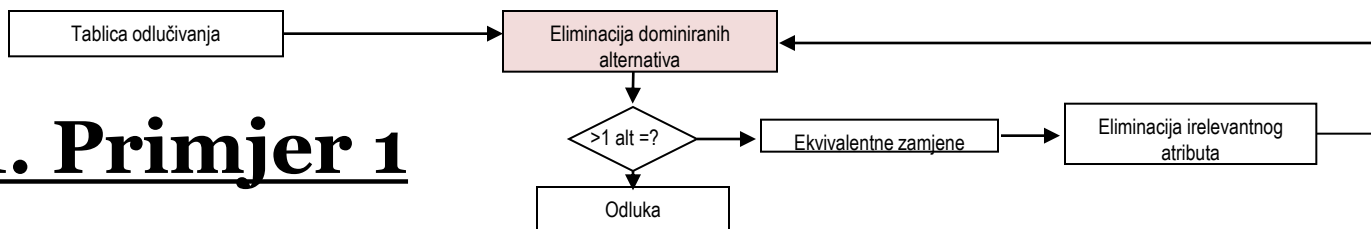
3.1. Primjer 1

Alternative		
Ciljevi/kriteriji	B	D
Fleksibilnost	1	3
Codijnji odmor	16	16

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

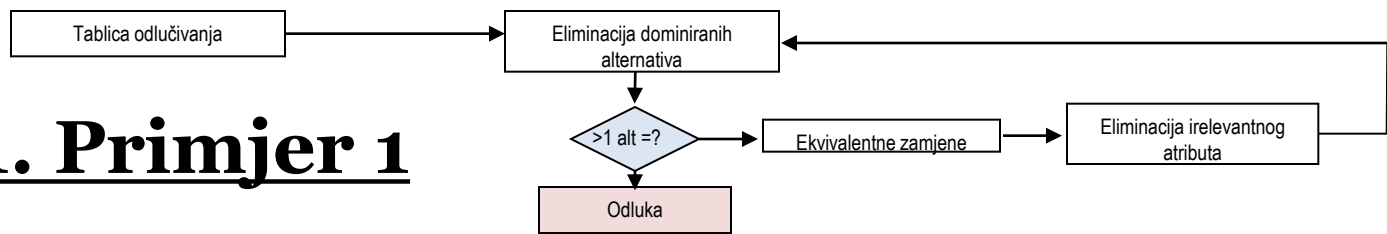

Alternative		
Ciljevi/kriteriji	B	D
Fleksibilnost	1	3

Potpuna dominacija
•eliminacija B (od D)

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

3.1. Primjer 1

Alternative	
Ciljevi/kriteriji	D
Fleksibilnost	3

Odluka: D

Irelevantni ↓	plaća	Flex	Vještine	GO	Beneficije	zadovoljstvo
Plaća (100kn)		1	1	1	1	1
flex. (1)	100		1	1	1	1
Vještine (1)	100	1		1	1	1
GO (1 dan)	100	1	1		1	1
Beneficije (1)	100	1	1	1		1
zadovoljstvo(1)	100	1	1	1	1	

Zaključak

- SWAP je nakon što se svlada mehanički dio, praktički kao igra
- Najteži dio je determiniranje relativne vrijednosti različitih posljedica i suštine svakog trade off procesa
- Svaka zamjena je jedinstvena i bazira se na subjektivnoj procjeni; da bi se osigurali da su naše procjene bez greške potrebno je zadržati svoje sugestije i ostati konzistentan tijekom cijelog procesa
- Potrebno je koncentrirati se na vrijednost zamjene, a ne na važnost objekta u cjelini

Tipovi kriterija

- **Tipovi kriterija su:**
  - Min kriteriji – cilj nam je postići što manju vrijednost (npr. cijena ako ju trebamo platiti, potrošnja goriva, ...)
  - Max kriteriji – cilj nam je postići što veću vrijednost (cijena ako mi prodajemo, plaća, ...)
- **Vrste kriterija su:**
  - Kvantitativni
    - mogu se izraziti brojem;
    - jasno se određuju kao „min“ ili „max“
  - Kvalitativni
    - izražavaju se riječima
    - Treba ih pretvoriti u kvantitativne pri čemu prije pretvorbe treba odrediti kojeg će tipa ti kriteriji biti u svojoj kvantitativnoj varijanti

Tipovi kriterija

- Ako ćemo kvalitativne kriterije pretvoriti u kvantitativne tako da oni u kvantitativnoj varijanti budu „min“ kriteriji tada poželjnije vrijednosti na kvalitativnoj skali moraju imati manju vrijednost u kvantitativnoj skali (vođeći se logičkim principom pretvorbe). Npr. boja – pretvaramo u kvantitativni kriterij tipa „min“:
  - Napraviti skalu vrijednosti koje je moguće postići po kriteriju i poredati ih po važnosti od najželjenije vrijednosti prema najneželjenijim vrijednostima {crna, bijela, crvena, srebrna, plava, zelena, žuta}
  - Raditi supstitucije tako najpoželjnije vrijednosti prime manje vrijednosti, a najnepoželjnije vrijednosti veće vrijednosti. Moguće je da za „jednakovrijedne“ boje definiramo istu kvantitativnu vrijednost {1-crna, bijela, 2-crvena, 3- srebrna, 4-plava, 5-zelena, 6-žuta}
  - Sada nam je cilj po kriteriju boja imati što manju vrijednost jer tada ostvarujemo željeniju boju.

Tipovi kriterija

- Ako ćemo kvalitativne kriterije pretvoriti u kvantitativne tako da oni u kvantitativnoj varijanti budu „max“ kriteriji tada poželjnije vrijednosti na kvalitativnoj skali moraju imati veću vrijednost u kvantitativnoj skali (vođeći se logičkim principom pretvorbe). Npr. boja – pretvaramo u kvantitativni kriterij tipa „max“:
  - Napraviti skalu vrijednosti koje je moguće postići po kriteriju i poredati ih po važnosti od najželjenije vrijednosti prema najneželjenijim vrijednostima {crna, bijela, crvena, srebrna, plava, zelena, žuta}
  - Raditi supstitucije tako najpoželjnije vrijednosti prime veće vrijednosti, a najnepoželjnije vrijednosti manje vrijednosti. Moguće je da za „jednakovrijedne“ boje definiramo istu kvantitativnu vrijednost {6-crna, bijela, 5-crvena, 4- srebrna, 3-plava, 2-zelena, 1-žuta}
  - Sada nam je cilj po kriteriju boja imati što veću vrijednost jer tada ostvarujemo željeniju boju.

Primjer 2. Kupnja novog benzinskog automobila:

- **KRITERIJI**

– Cijena	[80000;85000;90000;95000;...] (kn)	min
– Potrošnja	[5,5-9,0] (l)	min
– Boja	[1,2,3,4,5,6]	max
– Snaga	[55;85] (kwh)	max
– DK	[0,1,2,3,4,5,6]	max

- *boja (max) ... {6-crna, bijela, 5-crvena, 4- srebrna, 3-plava, 2-zelena, 1-žuta}
- *DodatneKarakteristike (max) ... {0- nema dodatnih karakteristika, 1- autoradio, 2- 1+klima, 3- 2+alu felge, 4- 3+ električni podizači prozora, 5- 4+ krovni prozor, 6- 5+metalik boja}
- **Nećemo koristiti pravilo praktične dominacije.**
- **Kod swaps koraka treba ostati unutar skala kriterija (npr. da se ne desi da na boji ostvarimo vrijednost 7 ili veću), ako je skala zatvorena.**

Primjer 2

	A	B	C	D
cijena	95000	100000	110000	105000
Potrošnja	7,9	6,3	7,0	7,1
Boja	2	3	2	1
snaga	55	65	70	75
DK	3	4	6	3

Matrica zamjena:

		Cijena	Potrošnja	Boja	Snaga	DK
irelevant	Cijena (+1kn)		-0,0001	+0,0005	+0,002	+0,001
	Potrošnja (+1l)	-10000		+5	+20	+10
	Boja (+1)	+2000	+0,2		-4	-2
	Snaga (+1kwh)	+500	+0,05	-0,25		-0,5
	DK(+1)	+1000	+0,1	-0,5	-2	